

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos

Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo

2025 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. A 15/25 (2.1.4E - IKU)

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Drugelis“ direktoriaus

2025 m. liepos 24 d.

įsakymu Nr. V - 59

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „DRUGELIS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

Vilnius, 2025 m.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Vilniaus lopšelio-darželio „Drugelis“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) atnaujinta, vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023) ir 2025 metais atliktu Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimu (1 priedas). Programa nustato ikimokyklinio ugdymo tikslą, uždavinius, įgyvendinimo prielaidas, būdus, ugdymo(si) gaires, ugdytinus vaikų pasiekimus. Programoje siekiama labiau individualizuoti ugdymo turinį, atliepiant vaikų poreikius, galias ir pomėgius. Ji orientuota į vaikų savarankiškumo ir iniciatyvumo ugdymą.

Mokykloje, organizuojant ugdymo procesą, orientuojamasi į aktyvų vaikų įsitraukimą į veiklas. Vaikai yra pilnaverčiai proceso dalyviai, kurių spontaniškos idėjos įgyvendinamos įvairiais metodais. Prioritetas teikiamas vaikų žaidimui ir patirtinei veiklai, kai jie gali viską išbandyti, ir mokytis veikdami, vadovaudamiesi savo pojūčiais. Žaidimas yra vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Mokykloje plėtojama visos bendruomenės žaidimo kultūra, skatinanti žaisti, kurti ir bendradarbiauti. Žaisdami vaikai aktyviai sąveikauja su aplinka, įgyja patirties ir naujų įgūdžių. Tai - esminė ugdymo strategija, sudaranti sąlygas vaikams mokytis per patirtį ir tarpusavio sąveiką, ugdytis gebėjimus, kurių įsisavinimo galimybės formalioje aplinkoje yra ribotos. Žaidimas nėra priešingybė mokymui(si) – jis yra pats mokymo(si) kontekstas, kuriame vaikai įgyja žinių, lavina socialinius bei emocinius gebėjimus ir mokosi spręsti problemas, tyrinėti, eksperimentuoti, modeliuoti. Vaikai išmoksta bendradarbiauti, tartis, laikytis susitarimų, suvokti savo ir kitų jausmus. Mokykloje sudaromos galimybės vaikams mokytis aktyviai ir prasmingai, atsižvelgiant į jų individualius gebėjimus ir poreikius. Mokytojas yra ugdytojas, tyrinėtojas, palydovas, padedantis vaikams atrasti naujų patirčių. Jis skatina vidinę vaiko motyvaciją veikti, mokytis, tyrinėti, eksperimentuoti, kuria sąlygas aktyviam ir prasmingam mokymui(si). Toks Mokyklos požiūris į vaiką įpareigoja mokytojus kurti saugią, palankią, įtraukiančią aplinką, skatinančią vaiko savarankiškumą, atsakomybę ir kūrybiškumą.

Prioritetas teikiamas bendradarbiavimui su tėvais (globėjais), kurie skatinami aktyviai dalytis informacija apie vaiką, kviečiami įsitraukti į grupės veiklas, bendradarbiauti kuriant palankią ir saugią ugdymo(si) aplinką. Mokykloje siekiama sukurti aplinką, kurioje šeima yra aktyvi ugdymo proceso partnerė. Organizuojami įvairūs renginiai („Sporto diena“, „Šeimos diena“, „Visuotinės mankštos“, „Su mamyte aš sportuoju“, „Pasidalink – koks tavo svajonių darbas“, bendros išvykos ir pan.), kuriais siekiama įtraukti tėvus į Mokyklos gyvenimą.

Atnaujintos Programos projektas pristatytas Mokyklos bendruomenei per el. dienyno platformą. Programos atnaujinimas vykdomas ne rečiau kaip kas 5 metai.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Ikimokyklinio ugdymo turinys grindžiamas vertybėmis, kuriomis siekiama užtikrinti visapusišką vaiko raidą ir gerovę. Vertybės atspindi pagarbą ir į vaikų poreikius orientuotą ugdymo požiūrį.

- Vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- Vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- Saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- Lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymo(si) procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- Lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias, nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

- Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymas(is);
- Kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.3. Vaikai ir jų poreikiai

Mokykloje ugdomi vaikai, turintys įvairių asmeninių patirčių, socialinės padėties, kultūros ir unikalių poreikių. Kiekvienam vaikui svarbu užtikrinti aplinką, kurioje jis galėtų jaustis saugus ir mylimas. Programa orientuota į 1 – 6 metų vaikų visapusišką ir individualiai diferencijuotą ugdymą. Žaisdami vaikai tenkina svarbiausius pažintinius, emocinius, socialinius, kūrybinius ir fizinio aktyvumo poreikius, atskleisdami savo galimybes ir gebėjimus. Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

- Žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;
- Saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

- Draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- Komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;
- Pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis, vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;
- Kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškos, ir kryptingos veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;
- Unikalus kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialiausieji ugdymosi poreikiai.

1.4. Tėvų (globėjų) lūkesčiai ir poreikiai

Efektyvus ugdymo turinio įgyvendinimas neatsiejamas nuo bendradarbiavimo su šeima, vaikų kultūrinės patirties, kasdienio gyvenimo įvykių.

Tėvai (globėjai) – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą, dalyvauja vaiko ugdymo procese kaip partneriai. Mokyklos siekis – bendradarbiaujant su šeima, ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų) lūkesčius ir vaikų poreikius. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Tėvai (globėjai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese, ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, projektuose, akcijose. Tėvams svarbu, kad vaikai mokykloje jaustųsi saugūs, žaistų, kurtų, praleistų laiką prasmingai ir smagiai, susirastų draugų, išmoktų piešti, dainuoti, vaidinti ir bendrauti. Tėvai tikisi, kad vaikai dalyvaus įvairiuose renginiuose ir veiklose, kurios padės augti ir

tobulėti. Mokykla „tiesia ranką“ tėvams ir siūlo bendradarbiavimą įvairiausiomis formomis: susirinkimais, individualiais pokalbiais, susirašinėjimu ir informacijos teikimu el. dienyne, renginiais, šventėmis, bendromis išvykomis, akcijomis, bendromis šventėmis vakaronėmis.

1.5. Mokyklos savitumas

Mokykla išsiskiria geografine, kultūrine ir edukacine aplinka. Ji įsikūrusi pačioje sostinės širdyje – prie Neries upės, istorinių architektūros paminklų ir miesto kultūros židinių apsuptyje. Pasitelkdama Vilniaus kontekstą, Mokykla planuoja ir įgyvendina ugdymo turinį. Ši vietovė suteikia vaikams natūralią galimybę tyrinėti miesto kultūrinį paveldą, lankytis muziejuose, galerijose, bibliotekose, dalyvauti edukacinėse veiklose teatre, koncertų salėse. Vilnius vaikams suteikia turtingą ir įvairią mokymosi aplinką. Dalyvaudami miesto gyvenime vaikai nuo pat ankstyvo amžiaus susipažįsta su Lietuvos sostine. Mokykla išsiskiria gebėjimu išnaudoti unikalią miesto centro vietą - šalia esantys parkai, upės pakrantės, muziejai bei kitos edukacijai tinkančios vietos tampa natūraliu ugdymo(si) kontekstu. Tyrinėdami kultūrinį paveldą ir aktyviai dalyvaudami bendruomenės gyvenime, vaikai auga pažindami gamtą ir miestą. Taip atliepiami šiuolaikinių vaikų poreikiai visapusiškai tobulėti ir augti bendruomenėje sąmoningais piliečiais. Mokykla bendradarbiauja su įvairiomis įstaigomis, teikiančiomis edukacines paslaugas, tokiomis kaip: „Druskos pasakos“, „Fėjų slėnis“, „Pradžios“ teatras, „Vilniaus muziejus“, „MO muziejus“, „Valstybės pažinimo centras“, „Vilniaus saugaus miesto centras“ ir kt..

Mokykla pasižymi estetiška, jaukia ir harmoningai sutvarkyta aplinka, kurioje dera ilgametės tradicijos ir šiuolaikiški sprendimai. Kurdama saugią, kūrybiškumą ir saviraišką skatinančią erdvę, Mokykla puoselėja vaikų emocinę gerovę bei skatina fizinį aktyvumą. Ugdomosios veiklos planuojamos taip, kad vaikai kuo daugiau judėtų, tyrinėtų, žaistų ir dalyvautų sportinėse veiklose tiek įstaigos viduje, tiek lauko erdvėse. Sėkmingai išnaudojamas Vilniaus miesto kontekstas: šalia esantis parkai, stadionai, upės pakrantės

- aktyviai pritaikomi judrioms veikloms. Į fizinį aktyvumą skatinančias veiklas įtraukiamos šeimos, taip stiprinama visų dalyvių gerovė, tarpusavio ryšiai.

Mokyklos bendruomenė išsiskiria aktyvumu, todėl teikiame ypatingą dėmesį projektinei veiklai: „Vilnius sveikiau“, „Lietuvos mažųjų žaidynės“, „Futboliukas“, „Sveikatiada“, „Mažieji kultūros ambasadoriai“, „Žalioji takelis“, „Savaitė be transporto“. Visiems bendruomenės nariams sudarytos galimybės dalyvauti „Besimokančių darželių tinklas“ mokymuose. Mokykloje vykdomi ilgalaikiai projektai: „Sveikas maistas - sveikas vaikas“, skatinantis sveikos mitybos įpročius, ir „Mes rūšiuojam“, ugdantis vaikų ekologinį sąmoningumą. Ugdymo procese taikomi inovatyvių ugdymo metodikų elementai: Reggio Emilia – naudojami šviesos, smėlio ir vandens stalai, į dienos planą įtraukiamos vaikų spontaniškos idėjos; Marija Montessori metodika - grupės praturtintos specialiomis metodinėmis priemonėmis; STEAM – skatinamas eksperimentavimas, tyrinėjimas, kūryba, tam įrengtos pritaikytos erdvės tiek lauke, tiek grupėse.

Mokykla vadovaujasi ekologine aplinkos teorine prieiga, kuri akcentuoja vaikų mokymo(si) sąveiką su fizine, socialine ir kultūrine aplinka. Ši teorinė prieiga išryškina aplinkos ir vaikų tarpusavio priklausomybę bei įtaką ugdymo procesui, vaikų raidai ir sveikatai. Ekologinis požiūris sudaro prielaidas mokytojams analizuoti šeimos, mokyklos ir bendruomenės sąveiką, kas ir lemia vaiko asmeninę, socialinę ir pažintinę raidą. Vaiko ugdymas pasiekia geriausius rezultatus, kai šeima, Mokykla ir bendruomenė bendradarbiauja, nes visi šie kontekstai yra viena kitą papildančios ir tarpusavyje priklausomos sistemos. Į ugdymą įtraukiamos veiklos, atspindinčios vaikų kultūrinį ir socialinį kontekstą, taip stiprinant jų tapatumą ir suvokimą apie juos supantį pasaulį. Mokykla bendradarbiauja su vietos bendruomenės atstovais, specialistais ir kitomis įstaigomis, siekdama suteikti visapusišką paramą įvairiose aplinkose. Kartą per savaitę užsiėmimai vyksta netradicinėje aplinkoje, kūrybiškai išnaudojant Vilniaus miesto kontekstą: parke, skvere, prie Katedros aikštės, Vinco Kudirkos aikštėje ir kitose sostinės vietose.

Mokykla vadovaujasi ir sociokultūrine prieiga, kuri pabrėžia mokymosi socialinį pobūdį ir bendruomenės reikšmę ugdymo procese. Mokytojo vaidmuo - ne tik perduoti žinias, bet ir kurti aplinką, kurioje vaikai gali aktyviai konstruoti prasmę per dialogą ir sąveiką su kitais. Vaikų mokymas(is) visada vyksta socialiniame kontekste ir geriausiai pasireiškia, kai suaugusieji ar bendraamžiai

teikia paramą ir padeda veikti šiek tiek virš jų esamų gebėjimų. Ši sociokultūrinė teorinė prieiga įgyvendinama kuriant vaikams palankią socialinę ir kultūrinę aplinką, kurioje jie gali mokytis bendraudami ir bendradarbiaudami su kitais. Vaikai skatinami įsitraukti į prasmingas veiklas kartu su bendraamžiais ir suaugusiais, mokytis vieni iš kitų ir tyrinėti pasaulį per dialogą bei sąveiką. Įgyvendinamas ilgalaikis Mokyklos projektas „Pažink profesiją“, kurio metu vaikai visus metus susipažįsta su čia dirbančių žmonių profesijomis.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Mokyklos ugdymo turinys grindžiamas esminiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais kryptingą, integralų ir vaikui palankų ugdymo(si) procesą. Šie principai atliepia šiuolaikinę pedagoginę mintį, orientuotą į vaiką kaip aktyvų, augantį, kuriantį ir bendradarbiaujantį asmenį.

- Ugdymo(si) ir priežiūros vienvės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienvė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);
- Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;
- Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
- Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančios atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

- Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
- Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);
- Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Atpažinti vaikų ugdymo(si) poreikius, atsižvelgiant į jų raidos tarpsnį, individualius gebėjimus ir sociokultūrinę aplinką.
 2. Vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame ugdymo procese tikslingai taikyti pedagogines strategijas, metodus, priemones, grindžiamas vaiko ir mokytojo sąveika.
 3. Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si), kūrybiškumo, ekologinio sąmoningumo ugdymo metodus, pripažįstant žaidimą ir kasdieninį vaiko gyvenimą grupėje, kaip neatsiejamą ugdymo dalį.
 4. Kurti vaikų raidai pritaikytą ugdymo aplinką, atliepiančią jų amžių, poreikius ir bendruomenės kontekstą.
 5. Įgyvendinti įtraukųjį ugdymą, sudarant sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, ir dalyvavimą bendrame ugdymosi procese, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus.
 6. Fiksuoti vaikų pažangą, sudarant sąlygas individualiai raiškai bei įtraukti tėvus į pažangos stebėsenos procesą.
 7. Kurti ir plėtoti tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais ir socialiniais partneriais, grindžiamą pasitikėjimu, pagarba ir aktyvia partneryste.
- Ugdymo(si) rezultatai – tai pasiektas tikslas, įgyvendinti uždaviniai ir vaikų nuosekliai įgyjami ir plėtojami pasiekimai.

IV. UGDYMOSI TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Programos ugdymo(si) turinys parengtas vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023). Jose numatomas kryptingas vaiko galių plėtojimas, orientuotas į penkias esmines ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“, kurių turinys skirtas užtikrinti visuminį vaikų ugdymą(si), plėtojant vaikų pasiekimus aštuoniolikoje pasiekimų sričių. Ugdymo(si) turinys sudaromas remiantis vaiko raidos ypatumais, pomėgiais ir individualiomis galiomis. Siekiant užtikrinti ugdymo(si) proceso tęstinumą, įvairovę ir įtraukumą, atsižvelgiama į nuolatinių vaikų stebėjimų ir ugdymo(si) rezultatų analizę.

Organizuojant ugdymo(si) procesą taikomi metodai: praktinės veiklos, projektai, žodiniai metodai, tyrinėjimas, žaidimas, eksperimentai, naratyvinis žaidimas, ugdymas pavyzdžiu.

Ugdymo(si) kontekstai – tai natūralios, vaikui artimos aplinkos, kuriose ugdymasis vyksta prasmingai, autentiškai ir patirtiniu būdu. Ugdymo(si) procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymo(si), kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymo(si) procesą, skatinantį vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinį-emocinį vystymąsi. Ugdymas neapsiriboja formalia edukacine aplinka, jis organizuojamas remiantis ugdymo(si) kontekstais:

- Žaismės konteksto paskirtis – palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis.

- Judraus patirtinio ugdymo(si) konteksto paskirtis – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Įdomias, prasmingas ugdymo(si) situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtis, įrangos mobilumas, pritaikymas tyrinėti judesį, judriais būdais dalyvauti visų ugdymo(si) sričių veiklose.

- Kultūrinių dialogų kontekstas – kai vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnės aplinkų kultūrų kūrimo. Mokyklos aplinka yra erdvė nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus ir vertybes.

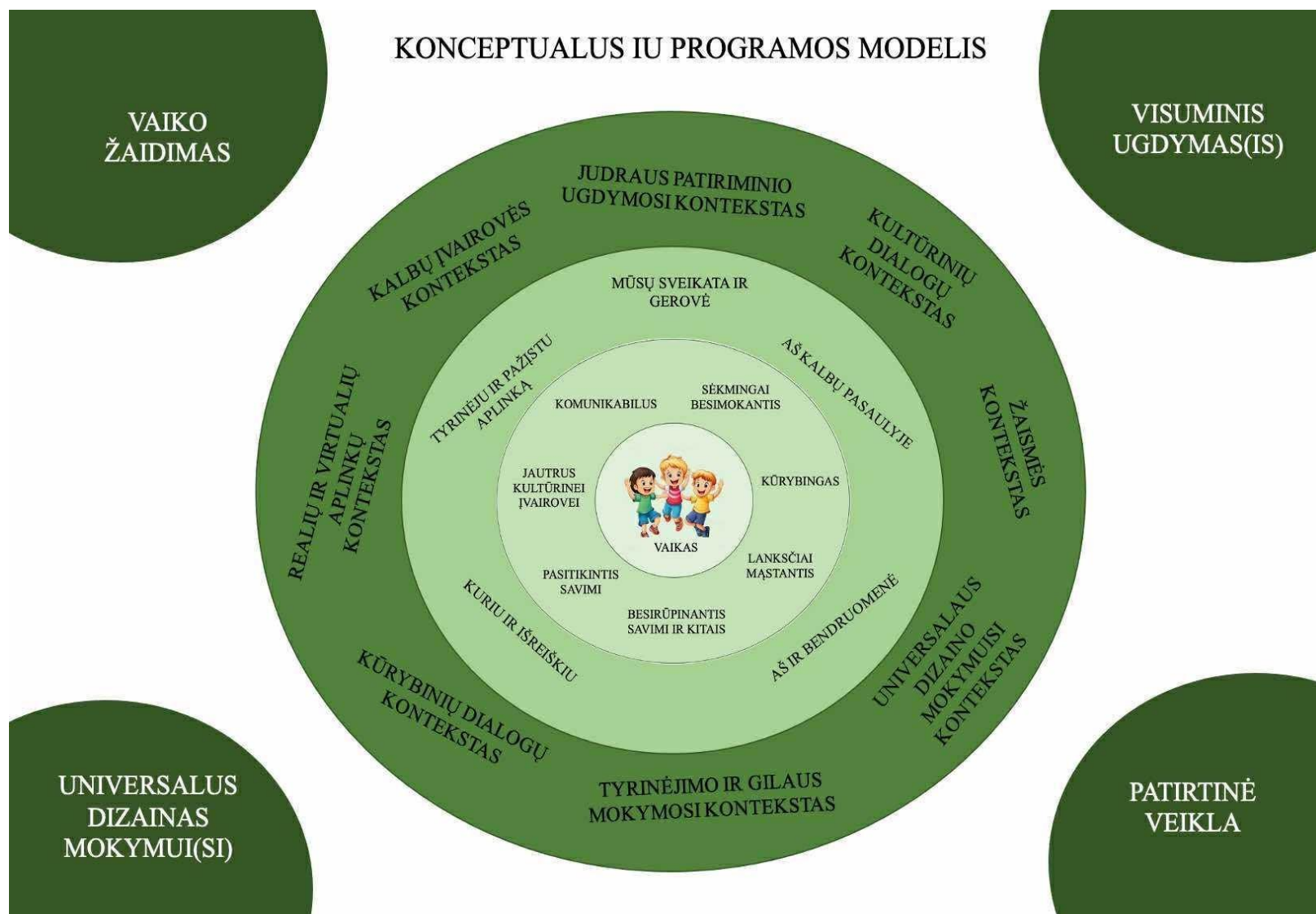
- Kalbų įvairovės konteksto paskirtis – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove.

➤ Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi konteksto paskirtis – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas kupinas žaismės, atviras iššūkiams, jame daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų į savo keliamus klausimus paieškomis, tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams.

➤ Realijų ir virtualių aplinkų konteksto paskirtis – papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveikomis grindžiami kontekstai, aplinkas saikingai ir saugiai papildant skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realiųjų objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms.

➤ Kūrybinių dialogų kontekstas – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą, kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius.

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas, patirtinė veikla, kurie neatsiejami nuo vaiko galių, ugdymo(si) sričių, pasiekimų ir kontekstų (1 pav.).

1 pav. Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos konceptualus modelis

Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje ugdymo(si) srityje numatytos pasiekimų sritys, esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos, ugdymo(si) gairės ir ugdymo(si) kontekstai. Ikimokyklinio ugdymo turinys orientuotas į tikslus, kurių Mokykla siekia per tam tikrą laikotarpį. Lentelėje pateiktas siekiamas rezultatas 1-3 metų ugdytiniais ir 3-6 metų ugdytiniais. Didelis dėmesys skiriamas patirtiniam ugdymui, kuris apima ne tik vaiko protą ir racionalias žinias, bet ir jo pojūčius bei jausmus. Šis ugdymas grindžiamas tyrinėjimu, eksperimentavimu, atradimais, kūryba ir bendradarbiavimu. Vaikai ugdomi kaip jaunieji mokslininkai-tyrėjai ir atradėjai tiek grupėje, tiek už jos ribų. Organizuojama intelektualinė, kritinio mąstymo reikalaujanti veikla - taip skatinama kiekvieno vaiko asmeninė pažanga. Taikomos ugdymo procese IKT aktyvina vaiko motyvaciją mokytis, patirti, atrasti, plečia mąstymo galimybes. Vaikai tyrinėja ir atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, įgytą patirtį panaudoja kituose žaidimuose. Ekskursijos ir išvykos praturtina vaikų patirtį, jie susipažįsta su artimiausia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka, mokosi ne tik orientuotis naujoje aplinkoje, bet ir tiesiogiai konstruoja savo žinias, veikdami natūralioje aplinkoje. Ugdymo turinio įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atlieptų pagrindinius ir prigimtinius vaiko poreikius, sudarytų sąlygas atsiskleisti jo individualumui ir savitumui visose ugdymo(si) pasiekimų srityse. Šių sričių visumą užtikrina ugdytinių mokyklinę brandą.

Besirūpinantis savimi ir kitais, komunikabilus, lanksčiai mąstantis	
Mūsų sveikata ir gerovė	
Ugdymo turinys	
Fizinis aktyvumas Vertybinės nuostatos: judėjimas, judri veikla, judrūs žaidimai, judėjimas suteikiantis teigiamas emocijas. Esminiai gebėjimai: tiksliai judesių koordinacija, gebėjimas ropoti, šliaužti, eiti, bėgti, lipti, išlaikyti pusiausvyrą. Geba atlikti įvairius veiksmus su kamuoliu. Išlavėjusi smulkioji ir stambioji motorika. Sklandžiai atliekami kasdieniai judesiai kuriems reikia akių ir rankų koordinacijos.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Judėjimo džiaugsmo patyrimas Siekia norimo daikto, jį pačiumpa ir laiko saujoje, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktą iš vienos rankos į kitą, deda vieną ant kito. Rankos judesius seka akimis. Pralenda pro kliūtis keturpėsčias. Savarankiškai stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal, bėga tiesiomis kojomis, lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu. Judesių tikslų siekimas. Tikslingai siekia daikto, jį pačiumpa ir laiko saujoje. Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal.	Judėjimo džiaugsmo patyrimas Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, pastovi ant vienos kojos. Eina ant pirštų galų, eina siaura linija, nesilaikydamas lipa laiptais aukštyn ir žemyn. Bėga, didindamas ir mažindamas tempą, šokinėja abiem ir ant vienos kojos. Žaisdamas judriuosius žaidimus bando derinti judesius poroje ir grupėje. Geba bėgti ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Supranta, kad jam reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Judesių tikslų siekimas. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Tiksliai atlieka veiksmus rankomis. Vikriai atlieka judesius reikalaujančius smulkios motorikos.
Sveika mityba	

Vertybinių nuostatų: yra susidomėjęs sveiku maistu, sveikais produktais, siekia sužinoti kaip būti sveikam. Esminiai gebėjimai. Geba savarankiškai valgyti, renkasi sveikus produktus. Žino ir geba rūpintis kūno švara.	
1 - 3 m. Maisto įvairovės pažinimas. Su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrindami knygeles, korteles, piešinius. Matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. Elgesys prie stalo. Mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą;	3 – 6 m. Maisto įvairovės pažinimas. Klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, kas naudingiau sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais. Žaisdami „kavinę“, „restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gamintojų procesus. Vaikai įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą: mokosi suprasti ir patys kurti receptus; plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina; gėrėsi estetiniu išpūdžiu. Elgesys prie stalo. Mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Jie mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdami estetinio išpūdžio. Žaidimų metu vaikai maitina lėles, servituoja ir puošia stalą.
Mano dienos ritmas Vertybinių nuostatų: siekia valdyti emocijas, dėmesį, elgesį. Valdo emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ugdomajai, žaidybinei veiklai, laikosi susitarimų ir taisyklių. Siekia ir geba elgtis mandagiai. Stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivardinęs geba nusiraminti.	
1 - 3 m. Dienos ritmo pajauta. Ugdosi dienos ritmo suvokimas, kai kasdienių veiklų metu yra	3 – 6 m. Dienos ritmo pajauta. Sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais. Vaikai ryte

mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą arba nuovargį, mieguistumą. Supranta paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienos tvarkę, stebėti ir pasitikrina, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. Kasdieniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike. Judėjimo ir poilsio ritmo pajauta. Tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, paveikslėliais dėliodami savo veiklų eilę ir žymėdami, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla;	paveikslėliais pažymi, ką šiandien ketina veikti, o vakare papasakoja ar pavyko tai įgyvendinti. Jie tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis. Susikuria dienos ritualus. Judėjimo ir poilsio ritmo pajauta. Suvokia ir supranta kūno kalbą, supranta kada laikas miegojimui, poilsiui, o kada jau nori ir gali pajudėti aktyviai. Žino kad aktyvi veikla padeda išlieti malonias emocijas, nerimą, įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis. Vaikai išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką.
Kūno švara ir aplinkos tvarka Vertybinė nuostata: rodo susidomėjimą sveikais ir naudingais produktais, atitinkamoms veikloms ir užsiėmimams. Esminiai gebėjimai. Geba susitvarkyti artimiausią aplinką, žino ir moka savimi pasirūpinti: pavalgyti, nusiprausti, persirengti.	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Rūpinimasis švara. Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius, kai patys prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius.	Rūpinimasis švara. Laikosi asmens higienos motyvuotas suaugusiųjų pavyzdžių. Taip pat labai padeda motyvuoti ir sudominti tokio amžiaus vaikus dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, tyrinėjimai, sužinant apie bakterijas ir virusus, jų sukeliamas ligas. Vaikai supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus,

Tvarkos elgesio įgūdžiai. Laikosi tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus, padedami suaugusiųjų, arba savarankiškai pažaidę padeda žaislus į vietą;	pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Tvarkos elgesio įgūdžiai. Stebi, varto knygas, žurnalus, nuotraukų albumus kuriuose pavaizduotos tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos. Parodo, ir pasako kodėl, patinkančios aplinkos vaizdų informaciniuose tinklalapiuose. Palaiko pokalbį apie savo grupės aplinką, kas tvarkinga – netvarkinga, patogiu – nepatogu, saugu – nesaugu, gražu – negražu. Noriai dalyvauja grupės tvarkyme ir grupės per statymuose. Geba nupiešti grupės planą jame tvarkingai išdėstant grupės kampelius.
Saugaus elgesio įgūdžiai Vertybinė nuostata: domisi ką reiškia saugus elgesys, kaip jo siekiama ir kaip jis užtikrinamas. Esminiai gebėjimai. Parodo pradinį saugaus elgesio įgūdžius. Įvardina kaip reikia saugiai elgtis.	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Elgesys su nepažįstamais žmonėmis. Ugdosi supratimą, su kokiais žmonėmis galima kalbėti, o kurių reiktų vengti. Pas ką galima prašyti pagalbos o pas ką negalima. Saugus elgesys gatvėje. Įvardina šviesoforo spalvas, žino ką jos reiškia. Kaip reikia	Elgesys su nepažįstamais žmonėmis. Vaikai aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami (artimų suaugusiųjų ar draugo apkabinimas) ir kokie netinkami. Saugo savo asmeninę erdvę žaidimo ir kitų veiklų metu. Vaikai mokosi tvirtai pasakyti „ne“. Praneša suaugusiam apie tai, kad pasijuto nesaugiai. Saugus elgesys gatvėje. Pažindami šviesoforo spalvas ir kelio ženklus, grupėje ir lauke žaisdami eismo gatvėje žaidimus, laikosi eismo ženklų ir taisyklių. Vaikai varto knygeles, klausosi istorijų, pasakojimų

saugiai pereiti kelią. Saugus elgesys buityje ir gamtoje. Per žaidimą mokosi saugaus elgesio buityje. Mokosi saugiai žaisti, veikti namie, lauke, grupėje.	apie (ne)saugų elgesį gatvėje. Naudoja specialias saugumo priemones – atšvaitus, saugos diržus, šalmus, liemenes ir kt. ir pasako, kodėl juos nešiodami žmonės yra saugesni. Saugus elgesys buityje ir gamtoje. Žino kokie buities daiktai yra nesaugūs, mokosi elgtis su jais saugiai. Žino žmonių profesijas, ir jas gali įvardinti, kurie ištikus nelaimei gali padėti. Veikdamas, žaisdamas saugo save ir kitus. Gali pakomentuoti saugaus elgesio taisykles namuose ir gatvėje.
Ugdymo(si) kontekstai. Vaikai kasdien patiria įvairius ugdymosi kontekstus, kurie padeda jiems stiprinti įgūdžius ir įgyti žinių apie sveikatą, saugumą bei bendravimą. Fizinio aktyvumo metu jie dalyvauja žaidimuose lauke, laipioja, bėgioja ir šokinėja per kliūtis, daro rytinę mankštą salėje ar kieme su muzika, keliauja į žygį po parką ar mišką, stebėdami gamtą ir judėdami įvairiais paviršiais. Jie mokosi komandinių žaidimų su kamuoliu, pavyzdžiui, futbolo ar tinklinio pradmenų, bei šoka ir improvizuoja judesius pagal muziką ar pasaką. Maisto gamybos metu vaikai plauna ir pjausto vaisius bei daržoves, gamina salotas, minko tešlą, formuoja ir kepa bandeles ar sausainius, ruošia sveikus užkandžius – sumuštinčius iš pasirinktų produktų. Jie pažįsta ir ragauja įvairias daržoves, vaisius bei prieskonius, dalyvauja maisto degustacijoje, spaudžia sultys iš šviežių vaisių ir kalbasi, kodėl tai naudinga sveikatai. Valgymo kontekste vaikai mokosi kasdienės pusryčių ir pietų rutinos: kaip taisyklingai naudotis įrankiais, tvarkingai sėdėti prie stalo, kodėl verta ragauti įvairų maistą. Jie mokosi tinkamai plauti rankas prieš ir po valgymo, supranta higienos svarbą, dalyvauja žaidime „Esu restorane“, kur praktikuoja mandagų elgesį ir draugišką bendravimą prie stalo. Saugaus elgesio aplinkoje kontekstuose vaikai tyrinėja kiemą ar parką, aptardami saugias ir pavojingas vietas, pvz., prie vandens telkinio ar arti gatvės, žaidžia „Pastebėk pavojų“, atpažindami pavojingus objektus ir situacijas nuotraukose ar maketuose. Gatvėje jie mokosi saugiai pereiti pėsčiųjų perėją, atpažįsta šviesoforo signalus ir kelio ženklus, įsivaizduoja kelionę autobusu ar automobiliu, kalbasi apie diržų segėjimą ir elgesį viešajame transporte. Galiausiai, mokantis saugaus elgesio su nepažįstamaisiais, vaikai dalyvauja pokalbiuose ir vaidmenų žaidimuose „Ką daryti, jei tave kalbina nepažįstamas?“, modeliuoja įvairias situacijas, mokosi žaidime „Sakau taip – sakau ne“ atskirti saugius ir nesaugius prašymus iš nepažįstamųjų. Visi šie kontekstai padeda vaikams įgyti vertingų gyvenimo įgūdžių, ugdyti savarankiškumą, pasitikėjimą savimi ir atsakomybę už savo sveikatą bei saugumą.	

Pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei	
Aš ir bendruomenė	
Ugdymo turinys	
Kas aš? Vertybinių nuostatų: pažįsta supranta save. Esminiai gebėjimai: savęs kaip asmenybės suvokimas.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška. Poreikius vaikai išreiškia mimika, garsais, gestais, linktelėdami ar purtydami galvą ir pirmaisiais žodžiais. Jie tai daro, kai jaučiasi globojami, suprantami ir kai mokytojas atpažįsta bei įvardija jų poreikius ir susidomėjimą. Savo emocijų atpažinimas ir raiška. Kasdienėse veiklose vaikai emocijas — džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę — išreiškia mimika, gestais, balsu, žodžiais ar kūno poza. Mokosi jas atpažinti ir įvardyti, kai suaugusieji jautriai reaguoja, įvardija jausmus, siūlo nusiramino būdus, padeda išbūti ar nukreipia į malonią veiklą. Kūno pažinimas. Vaikai savo kūno ribas pajaučia, kai suaugusieji juos glaudžia, žaidina, kuteną, rengia ir kalbina. Kūno vaizdą ir dalis jie tyrinėja judėdami, stebėdami save veidrodyje, vandenyje,	Savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška. Žaisdami ir veikdami mokosi atpažinti ir suprasti, kas jiems patinka ar nepatinka, kas įdomu ar ne. Jie tyrinėja, įvardija ir įvairiais būdais — emocijomis, pasirinkimais, piešiniais, žodžiais — parodo savo poreikius, pomėgius ir interesus suaugusiesiems bei kitiems vaikams. Savo emocijų atpažinimas ir raiška. Žaisdami vaidmenų ir pasakojamuosius žaidimus, tyrinėdami, klausydamiesi istorijų ar žiūrėdami filmukus, vaikai patiria, išreiškia, aiškinasi ir vis geriau atpažįsta savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. Kūno pažinimas. Tyrinėja kūno sistemas — judėjimo, kvėpavimo, kraujotakos, virškinimo — vartydami enciklopedijas, žiūrėdami filmukus, naudodami papildytąją realybę, eksperimentuodami ir kurdami modelius. Padėdami mokytojo jie mokosi pajusti savo

blizgiame paviršiuje ar žaisdami šešėlių žaidimus. Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas. Žaisdami vardų žaidimus, kurdami ir naudodami vardų korteles, ką nors pasakodami, piešdami save, savo stiprybes, vaikai supranta save kaip unikalų asmenį. Vaikai savo augimą pajaučia tapdami vis savarankiškesni kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužius ar batus, naudodami ūgio matuoklius ir žiūrėdami ankstesnes savo nuotraukas.	asmeninės erdvės ribas, suprasti privatumą ir reaguoti į jo pažeidimą. Pasakoja, ką suprato, kuo ypatingas kūnas ir ką jis gali ar negali. Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas. Vaikai savo galias pajunta mokydamiesi naujų dalykų, imdamiesi iniciatyvos, vadovaudami žaidimams, padėdami kitiems ir dalindamiesi patirtimi. Susidurdami su klaidomis ir jas taisydami ugdo atkaklumą ir gebėjimą įveikti iššūkius. Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir svarsto, kaip atrodys užaugę, ką norėtų išmokti ar kuo tapti ateityje.
Savo emocijų ir elgesio valdymas Vertybinės nuostatos: yra susidomėjęs savo emocijomis, geba jas įvardinti. Domisi kitų žmonių emocijomis. Esminiai gebėjimai: atpažįsta, apibūdina savo ir kitų žmonių emocijas. Emocijų raiška vyksta tinkamais, visiems priimtinais būdais.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Emocijų ir jų raiškos reguliavimas. Bendraudami su kitais, mokosi paprastų emocijų reguliavimo būdų: išreikšti jausmus, prašyti pagalbos, nusiraminti apkabinami, nukreipti dėmesį ar pasitraukti iš įtampos kupinos situacijos. Dėmesio ir elgesio valdymas.	Emocijų ir jų raiškos reguliavimas. Vaikai pradeda patys valdyti emocijas ir jų stiprumą, išbandydami įvairius nusiramavimo būdus: skaičiuoja, pasitraukia į ramybės kampelį, klausosi muzikos, kalbasi ir aiškinasi. Mokytojo padedami jie mokosi susidoroti su neigiamomis emocijomis dėl pavyčių, netikėtų situacijų ar kitų reakcijų, išmoksta matyti gerąją pusę, susitarti ir prisiderinti. Dėmesio ir elgesio valdymas.

Mokydami tinkamo elgesio, vaikai bendraudami su kitais taiko iš suaugusiųjų perimtus būdus: nusišypso, pakalbina, žaidžia taikiai šalia, mokosi dalintis, palaukti savo eilės ir atsižvelgti į kitų prašymus.	Tyrinėja ir išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Žaisdami savireguliaciją lavinančius žaidimus, įveikdami kliūtis, laikydami taisyklių ir kartu su kitais vykdydami ištvermės bei tikslumo reikalaujančias užduotis, jie ugdo dėmesio ir elgesio kontrolę.
Aš tarp kitų Vertybinės nuostatos: supranta ir suvokia savo vietą tarp kitų žmonių. Esminiai gebėjimai: tyrinėja panašumus ir skirtumus.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams. Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdo jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas. Žaisdami ir matydami save veidrodyje ar nuotraukose, tyrinėja „aš – ne aš“ ribas. Kasdienėje veikloje, rinkdamiesi drabužius ar žaislus, jie mokosi suprasti „mano – tavo“ santykį ir tai, ką turi jie patys bei kiti. Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas. Siekdami mokytojo pavyzdžių mokosi tolerancijos vieni kitiems.	Ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams. Žaidžia bendrus žaidimus, siūlo idėjas, tariasi, kuria taisykles, padeda ir palaiko vieni kitus. Išbando įvairius draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, mokosi suprasti, koks draugas yra geras, o koks — ne. Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas. Vaikai piešdami save ir kitus, matuodamiesi, lygindami išvaizdą, kalbėdamiesi apie pomėgius, šeimą, žaisdami, kurdami, švęsdami ar bendraudami su bendraamžiais iš kitų tautybių, tyrinėja, kuo yra panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas. Geba suprasti, gerbti ir priimti kitaip kalbančius, besielgiančius ar mažiau gebančius bendraamžius. Jie tyrinėja būdus, kaip įtraukti kitus į žaidimus ir veiklas, išklausti skirtingas nuomones, jas priimti ir derinti. Kilus nesutarimams ar

	konfliktams, su mokytojo pagalba siekia suprasti jų priežastis, išgirsti visų nuomonę, ieškoti priimtinių sprendimų bei atpažinti patyčias ir jų išvengti.
Žmonės ir bendruomenė Vertybinės nuostatos: šeimos kaip bendruomenės pojūtis. Esminiai gebėjimai: vaikai siekia išsiaiškinti ir suprasti, kas sieja įvairius žmones tarpusavyje.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Žmonių įvairovės supratimas. Pastebi žmonių išvaizdos, aprangos ir amžiaus panašumus bei skirtumus, kai jie yra akivaizdūs, kai patys atkreipia dėmesį ar kai mokytojas juos įvardija ir pakomentuoja. Žmonių bendruomenės tyrimas. Vaikai natūraliai jaučia savo šeimą kaip bendruomenę per užmegztus emocinius ryšius. Grupę kaip bendruomenę jie pajaučia, kaip susiklostę ryšys su mokytoju ir kitais vaikais. Supratimas apie šeimą ir grupę plečiasi kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos šventėse, žaidžiant šeimų žaidimus, variantus nuotraukų albumus. Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas. Vaikai girdi gimtąją kalbą, dalyvauja veiklose su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais ir švenčia tautines bei valstybines šventes.	Žmonių įvairovės supratimas. Vaikai žmonių panašumus ir įvairovę tyrinėja žaisdami, bendraudami, kurdami kartu ir dalindamiesi patirtimi su įvairiais žmonėmis. Šalies ir pasaulio įvairovę — išvaizdą, aprangą, kalbas, maistą, tradicijas, šventes — jie pažįsta per medijas, meną, virtualius susitikimus ir keliones. Padėdami mokytojo, vaikai mokosi užmegzti ir palaikyti emocinį kontaktą bei pagarbų bendravimą tiek gyvai, tiek nuotoliu. Žmonių bendruomenės tyrimas. Tyrinėja bendruomenių gyvenimo panašumus ir skirtumus: mano šeima ir kitos šeimos, mano ugdymo įstaiga ir kitos, mano tauta ir kitos tautos, mano šalis ir kitos šalys, mano žemyno ir kitų žemynų žmonės. Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas. Domisi gimtąja kalba, šalies simboliais ir kultūra, dalyvauja šventėse bei edukacinėse veiklose. Jie susipažįsta su kitų šalių kalbomis, tradicijomis ir ugdo pagarbą bendravimui su įvairių tautų žmonėmis. Ugdydamiesi pilietiškumą, rūpinasi

	aplinka, dalyvauja pagalbos ir labdaros akcijose, tyrinėja savo bendruomenę ir siūlo, kaip ją pagerinti.
Mūsų praeitis ir ateitis Vertybinės nuostatos: išskiria įvykius praeityje, dabartyje ir ateityje. Esminiai gebėjimai: aptaria ir tyrinėja savo ir kitų gyvenimus dabartyje ir netolimoje praeityje ir ateityje.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Praeities, dabarties, ateities kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai. Laiko tėkmę ir asmeninius bei bendruomenės pokyčius suvokia tyrinėdami savo ir kitų gyvenimą dabar, praeityje ir numatydami ateitį. Jie kuria savo gyvenimo istoriją, padedami mokytojų ir tėvų pasakoja šeimos istoriją, lygina praeities ir dabarties žaidimus, darbus, namus, keliavimo būdus, svarsto, kodėl žmonės gyveno kitaip. Šaltinių, pasakojančių apie praeitį ir būsimą ateitį, tyrinėjimas. Nuotraukose atpažįsta, kad tai daryti veiksmai praeityje. Įvardina, kad jis buvo mažas, dabar didesnis. Mokosi suprasti dienų kaitą. Laiko tėkmės pajauta. Laiką suvokia per savo veiklą ir kasdienį ritmą — ką veikia per dieną ir kiek užtrunka atlikti užduotis. Laiko pojūtį padeda ugdyti žaidimai su skirtingos trukmės muzika, smėlio	Praeities, dabarties, ateities kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai. Dalyvaudami šventėse, žaisdami istorinius žaidimus, klausydamiesi pasakojimų, lankydamiesi muziejuose ar pilyse, vaikai susipažįsta su svarbiausiais Tėvynės istorijos įvykiais ir veikėjais. Jie atpažįsta liaudies dainas, žaidimus, patarles ir kitą tautosakos paveldą. Šaltinių, pasakojančių apie praeitį ir būsimą ateitį, tyrinėjimas. Tyrinėdami įvairius šaltinius apie praeitį ir ateitį aiškinasi, kas gali papasakoti apie laiką. Atranda statinius, senovinius ir modernius daiktus, nuotraukas, knygas, filmus, skaitmeninius šaltinius. Remdamiesi jais, vaikai kalbasi apie praeitį, dabartį, ateitį, kuria laiko juostas ir paveikslus. Taip pat tyrinėja darželio, rajono ar miesto istorines vietas: paminklus, gamtines erdves, skulptūras, žaidimų aikšteles. Laiko tėkmės pajauta. Kalbėdamiesi apie dienos ar savaitės veiklas ir dėliodami paveikslėlius pradeda įvardyti paros dalis, savaitės dienas,

laikrodžiais bei dienos veiklų paveikslėlių dėliojimas.	pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien ir ką planuoja rytoj.
Ugdymo(si) kontekstai.	
Vaikai laiką ir jo tėkmę pažįsta per kasdienes veiklas ir įprastą dienos ritmą — valgydami, žaisdami, ilsėdamiesi jie stebi, kiek trunka įvairūs užsiėmimai, kalbasi apie tai, ką veikė vakar, ką daro šiandien ir ką planuoja rytoj. Žaidimuose su laiku jie naudoja smėlio laikrodžius, klausosi skirtingos trukmės muzikos, dėlioja paveikslėlius su paros dalimis ar dienos veiklomis, išbando žaidimus, kuriuose reikia laukti, skaičiuoti ar matuoti laiką. Svarbią patirtį vaikai įgyja klausydamiesi pasakojimų apie save, šeimą, bendruomenę, kurdami savo augimo istoriją, kartu su tėvais ar mokytoju pasakodami šeimos istoriją, žiūrėdami nuotraukas, piešdami save skirtinguose amžiaus tarpsniuose. Vaikai taip pat lygina praeities ir dabarties žaidimus, darbus, buities reikmenis, transporto priemones, namus, samprotauja, kodėl anksčiau žmonės gyveno kitaip ir kaip gali atrodyti gyvenimas ateityje. Dalyvaudami valstybinėse ir tradicinėse šventėse, klausydamiesi istorinių pasakojimų ir žaisdami istorinius žaidimus, vaikai susipažįsta su svarbiausiais Tėvynės istorijos įvykiais ir žymiais veikėjais, gieda himną, atpažįsta liaudies dainas, mįsles, patarles ir kitą tautosakos paveldą. Jie tyrinėja bendruomenės istoriją lankydamiesi muziejuose, pilyse, prie paminklų, viešųjų skulptūrų, gamtos objektų, žaidimų aikštelių bei kitų vietų, kurios pasakoja apie jų darželio, rajono ar miesto praeitį ir dabartį. Vaikai kartu su mokytoju tyrinėja įvairius informacijos šaltinius — nuotraukas, iliustruotas knygas, filmus, skaitmeninius įrašus, senovinius ir modernius daiktus, pastatus — aiškinasi, ką jie pasakoja apie praeitį, dabartį ar ateitį. Šias žinias jie išreiškia kurdami laiko juostas, paveikslus ir istorinius pasakojimus. Tyrinėdami aplinką, žaisdami, klausydamiesi, kurdami ir diskutuodami, vaikai vis plačiau suvokia save kaip bendruomenės dalį, susipažįsta su savo kultūra ir laiko tėkme nuo praeities per dabartį į ateitį.	

Komunikabilus, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, kūrybingas	
Aš kalbų pasaulyje	
Ugdymo turinys	
Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas. Vertybinės nuostatos: domisi įvairiais komunikavimo būdais. Esminiai gebėjimai: klausosi pasakojimų, įvairiomis komunikavimo formomis perteikia išgirstą turinį.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Klausymas. Kalbos suvokimą ugdomi bendraudami su suaugusiais ir kitais vaikais. Jie klausosi emociškai, aiškiai tariamos suaugusiųjų kalbos, plečia žodyną, žaisdami garsų žaidimus, klausydamiesi aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių bei dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis. Vaikai mokosi klausytis, kalbėti paeiliui, dalyvauti pokalbiuose įvairiose situacijose - grupėje, individualiai, tylioje, triukšmingoje aplinkoje. Žodinės kalbos suvokimas. Ugdomi kalbos supratimą žaisdami vaidmenų, žaislų, naratyvinius, kitus žaidimus, klausydamiesi trumpų tekstų ir pasakojimų, suvokdami įvykių seką bei dienotvarkės paaiškinimus. Vaikai atpažįsta savo ir artimųjų vardus, aplinkos daiktų, reiškinių, veiksmų pavadinimus ir plečia supratimą dalyvaudami aktyviose veiklose bei kasdienėse situacijose, kurias mokytojas komentuoja jų metu.	Klausymas. Bendraudami, klausydamiesi žaidimų su garsais, eilėraščių, dainų, pasakojimų gimtąja ir kitomis kalbomis, plėtoja kalbos supratimą, atranda žodžių prasmes, lavina atmintį ir kalbinę vaizduotę. Jie klausosi įvairių grožinių, informacinių, publicistinių kūrinių. Vaikai kalbos supratimą turtina pasitelkdami ir kitus pojūčius — vaizdą, lytėjimą, uoslę, skonį. Žodinės kalbos suvokimas. Kalbos supratimą ugdo dalyvaudami grupinėse veiklose ir žaidimuose, kuriuose atkartoja kasdienės situacijas ar kuria fantazijos siužetus. Natūraliai jie susieja žodžius su daiktais, reiškiniais ar veiksmiais, klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių tekstų, netiesioginių žinučių. Vaikai mokosi suprasti pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus ir vaizdingą kalbą. Girdėdami kitų kalbų, tarmių ar gestų kalbos pavyzdžius, jie susipažįsta su kalbų įvairove ir suvokia kalbą kaip prasmes žyminčių simbolių sistemą. Nežodinės kalbos suvokimas.

Nežodinės kalbos suvokimas. Noriai įsitraukia į veiklas, kai mokytojo kalbą lydi žvilgsnis, šypsena, palietimas ar gestai. Stebėdami mokytojo veido išraiškas, kūno judesius ir balso intonacijas, vaikai patys pradeda naudoti nežodinės kalbos priemones bendraudami su kitais. Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas. Vaizdinės informacijos suvokimas formuojasi nuo gimimo, vaikui stebint objektus ir spalvas. Skatinami mokytojo, jie atkreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančius žmones, domisi įvairiomis rašymo priemonėmis, tyrinėja paveikslėlius ir kitą vaizdinę informaciją. Šį suvokimą papildo ir kiti pojūčiai, ypač lytėjimas.	Vaikai atpažįsta gestus ir mimikas, į juos reaguoja žodžiais ar veiksmais, parodydami augantį kritinį mąstymą apie tai, ką mato ir girdi. Dalyvauja komunikacijos veiklose, naudodami paveikslėlius, gestus, emocijų korteles ar sutartinius ženklus. Vaikai kūrybiškai reiškia emocijas ir poreikius, bendradarbiauja, plėtodami nežodinės kalbos supratimą. Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas. Domisi ženklais, simboliais ir rašytine kalba. Jie kopijuoja ženklus, piešia paveikslėlius, varto knygeles, žaidžia kortelėmis, stebi užrašus, iliustracijas ir pradeda suprasti perkeltines prasmes. Mokytojo padedami susipažįsta su knygų dalimis, įvairiais leidiniais, raidžių ir garsų ryšiu, imituoja skaitymą. Taip pat atranda ir kitus rašto būdus, pavyzdžiui, Brailio raštą, Moon raštą, „Tactile graphics“, „Morse codas“.
Kalbinė raiška. Vertybinės nuostatos: siekia jam žinoma kalba bendrauti su aplinkiniais Esminiai gebėjimai: geba naudotis žodinės ir nežodinės raiškos priemonėmis.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Kalbėjimas. Žodžius ir veiksmus atkartoja žaidimuose, kalbėdami ir bendraudami kasdienėse situacijose, grupėje ar lauke. Žodyną plečia aktyvus suaugusiųjų bendravimas - klausymasis, pasakymų kartojimas, lėtas kalbėjimas, dėmesys jų emocijoms ir intencijoms. Vaikus kalbėti skatina aplinkos stebėjimas, objektų įvardijimas, klausymasis pasakų, eilėraščių, istorijų, siejamų su	Kalbėjimas. Tyrinėja kalbą keisdami balso stiprumą, tempą, intonaciją, žaisdami žodžiais, kurdami naujadarus ir net savo kalbas. Jie kalba taisyklingais, paprastais sakiniais, teisingai taria daugumą garsų, atpažįsta žodžius gimtąja ir kitomis kalbomis. Kalba apie savo jausmus, aplinką, gamtą, techniką, naudodami vis

vaizdais ir pojūčiais. Bendravimas ir komunikacija. Vaikai aktyviai naudoja žodinę ir nežodinę raišką bendraudami su suaugusiais ir bendraamžiais. Kalba sau ar su savimi, nekreipdami dėmesio į aplinkinius. Jie siekia, ir noriai įsitraukia į pokalbius, bando atsakyti į klausimus. Tokio amžiaus vaikų bendravimą skatina dienos įvykių aptarimas. Rašytinė raiška. Vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami: stebėdami rašančiuosius ar piešančiuosius, bandydami imituoti, braukti, keverzoti, piešti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje;	turtingesnę žodyną. Bendravimas ir komunikacija. Aktyviai bendrauja: klausinėja, diskutuoja, derasi, kuria pasakojimus, prisitaiko prie skirtingų situacijų ir juokauja. Praturtina žodyną naujais žodžiais, argumentuoja, naudoja gestus, piešinius ir simbolius, bendrauja su kitakalbiais. Mažiau kalbantys ar lėtesnės raidos vaikai palaikomi ir skatinami žaismingai taikant alternatyvios komunikacijos priemonėmis (gestai, paveikslėliai, kodai, judesiai ir pan.). Rašytinė raiška. Kūrybiškai piešia ir „rašo“: kopijuoja raides, simbolius, kuria ženklus, puošia juos, sieja su objektais. Jie rašo ant smėlio, asfalto, dėlioja raides iš gamtos medžiagų, kuria laiškus, knygeles, iliustruoja pasakas ir rašo žodžius bei vardą. Vaikai tyrinėja raides įvairiose aplinkose — popieriuje, knygoje, skaitmeniniuose įrenginiuose — ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides bei rašymo būdus.
Kalbų įvairovės suvokimas ir kalbinės tapatybės formavimasis. Vertybinės nuostatos: domisi kitomis šalimis, jų kalbomis. Esminiai gebėjimai: klausosi kitų kalbų, formuoja savo kalbinę tapatybę.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Kalbų įvairovės suvokimas. Kultūrų ir kalbų įvairovę vaikai pažįsta aplinkoje, kur mato įvairių kultūrų ženklus, simbolius, girdi skirtingas kalbas, varto knygeles įvairiomis kalbomis. Iki 3 metų jų domėjimąsi skatina	Kalbų įvairovės suvokimas. Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuoja kalbinę tapatybę žaisdami vaidmeninius, stalo žaidimus, bendraudami su kitakalbiais bendraamžiais ir svečiais, klausydamiesi istorijų,

suaugusiųjų pasakojimai apie šalis, kultūras ir kalbas, knygelės, garso įrašai, žaidimai įvairiomis kalbomis. Vaikų supratimą ir teigiamą požiūrį stiprina susitikimai su kitų kultūrų ir kalbų atstovais. Tautinė ir pilietinė tapatybė. Klausosi mokytojos pasakojimų apie kitas šalis, kultūras, kalbas. Girdi kitų kalbų daineles, eilėraščius pasakojimus. Kultūriniai ir kalbiniai kontekstai. Žaidžia įvairius didaktinius žaidimus.	žiūrėdami filmukus ar skaitydami knygas keliomis kalbomis. Vaikai dalyvauja gyvuose ir nuotoliniuose susitikimuose su žmonėmis, kalbančiais kitomis kalbomis ar tarmėmis. Žaidimuose naudoja gestus, mimiką, aplinkos objektus. Vaikai įsitraukia į autentiškus kalbinius žaidimus - mįsles, skaičiuotes, greitakalbes ir kitus, būdingus įvairioms kultūroms. Tautinė ir pilietinė tapatybė. Domisi skirtingomis kalbomis. Žaidžia kalbų žaidimus. Bendrauja su vaikais ar suaugusiais kurie kalba kitomis kalbomis. Kultūriniai ir kalbiniai kontekstai. Žaidžia naratyvinius žaidimus.
Ugdymo(si) kontekstai.	
Vaikai kalbų įvairovės suvokimą ir kalbinę tapatybę ugdosi įvairiose veiklose. Jie žaidžia vaidmenų, naratyvinius, stalo, žodžių žaidimus, mįsles, greitakalbes, skaičiuotes, kuriose atspindimos skirtingos kalbos ir kultūros. Vaikai įsitraukia į kūrybines veiklas — piešia, kuria pasakojimus, dainuoja, deklamuoja, žaidžia kalbiniais motyvais paremtus žaidimus. Bendraudami su kitakalbiais vaikais ar suaugusiais, tiek gyvai, tiek nuotoliniu būdu, jie susipažįsta su skirtingomis kalbomis ir tarmėmis, mokosi suprasti ir perteikti mintis ne tik žodžiais, bet ir gestais, mimika, aplinkos objektais. Knygų skaitymas keliomis kalbomis, istorijų klausymas, filmukų žiūrėjimas įvairiomis kalbomis praplečia jų patirtį ir skatina smalsumą. Svarbią patirtį vaikai įgyja ir susitikdami su svečiais iš kitų šalių ar regionų, kurie pristato savo kalbą ir kultūrą, bei bendraudami su kitų regionų ar šalių vaikais virtualiai. Klausymasis, diskusijos ir refleksijos padeda jiems geriau suprasti girdėtą turinį ir drąsiau jį perteikti savitais būdais.	
Kūrybingas, pasitikintis, lanksčiai mąstantis	
Tyrinėju ir pažįstų aplinką	
Ugdymo turinys	

Mane supantys daiktai. Vertybinės nuostatos: siekia pažinti aplinkoje esančius daiktus, jų savybes, paskirtį. Esminiai gebėjimai: siekia susipažinti su jį supančiu pasauliu, pasitelkia visus pojūčius.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Atrandu daiktus. Pažįsta ir atpažįsta daiktus visais jutimais — matydami jų spalvą, formą, girdėdami garsą, uosdami, ragaudami, liesdami jų tekstūrą. Kūdikiai tyrinėja daiktus griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, ypač domisi ryškiais, judančiais ir garsą skleidžiančiais daiktais. 2–3 metų vaikai pradeda rūšiuoti daiktus pagal formą, spalvą ir dydį, naudodami rūšiavimo žaislus bei sensorines priemones. Daiktai kasdienybėje. Žaisdami ir tyrinėdami susipažįsta su aplinkos daiktais, supranta, kad jie turi įvairių požymių — formą, dydį, spalvą, tekstūrą — ir pagaminti iš skirtingų medžiagų: minkštų ar kietų, skaidrių ar neskaidrių, lengvų ar sunkių. Daiktai ir technologijos. Stebi išmaniuosius žaidimus, stengiasi suprasti kaip jie veikia, kaip jie naudojami ir kam. Žaidžia su išmaniais žaislais: migdukai, planšetės. Atskiria medžiagas iš kurių pagaminti daiktai.	Atrandu daiktus. Rūšiuoja daiktus pagal vieną ar kelis požymius, stebi, lygina, komponuoja ir konstruoja. Jie mokosi įvardyti savybes, ieškoti panašumų ir skirtumų, suprasti, kaip daiktai veikia ir tarpusavyje susiję. Veikdami su daiktais, ugdomi dėmesį, kantrybę, savikontrolę, lavina mąstymą, atmintį, rankų ir akių koordinaciją. Daiktai kasdienybėje. Tyrinėja, kaip tos pačios rūšies daiktai skiriasi tarpusavyje (pvz., kamuoliai — dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitų daiktų (pvz., kamuoliai nuo knygų). Apžiūrėdami iš įvairių pusių, liesdami, uosdami, jie atpažįsta daiktus pagal spalvą, formą, tekstūrą, kvapą, ieško jų pagal apibūdinimą. Su mokytojo pagalba gretina tikrus daiktus ir jų atvaizdus, pradeda suprasti plokštuminį vaizdavimą (pvz., planą). Vaikai tyrinėja daiktų dydį, lygindami su savo ūgiu, bandydami apimti delnais. Stebėdami ir išbandydami įrankius, jie kūrybiškai juos naudoja žaidimuose, mokosi orientuotis aplinkoje, atpažįsta jos ženklus, supranta, ką galima liesti, pakelti ar apeiti, ir ugdomi įprotį tausoti daiktus.

	Daiktai ir technologijos. Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, vartydami enciklopedijas, klausydamiesi pasakojimų, žiūrėdami vaizdo įrašus. Aiškinasi, kuo skiriasi gamtos objektai ir žmonių sukurti daiktai, domisi, kaip daiktai gaminami, kaip jie keitėsi nuo seniau iki dabar, kaip tobulėjo dėl mokslo ir technologijų. Vaikai lygina praeities ir dabarties daiktus, aptaria jų išvaizdą, paskirtį, veikimą, medžiagas ir supranta, kad tas pats daiktas (pvz., kėdė) gali būti pagaminta iš skirtingų medžiagų.
Gyvybė. Vertybinės nuostatos: siekia pažinti gyvybę ir suprasti kokių poreikių turi gyvybė. Esminiai gebėjimai: tyrinėja gyvosios ir negyvosios gamtos reiškinius.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Pažįstų gyvybę. Stebi, renka, tyrinėja ir pavadina augalų dalis, jaučia jų tekstūrą, atranda sėklas vaisiuose. Vaikai svarsto, kam reikalingi medžiai, sužino, kad jie gamina deguonį, ir supranta, jog juos reikia saugoti ir sodinti. Sodindami ir prižiūrėdami augalus darže, šiltnamyje ar ant palangės, vaikai stebi jų augimą, mokosi rūpintis gamta, prisiimti atsakomybę ir pasitikėti savimi. Gyvybė turi poreikių. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę. Pavyzdžiui, kad augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. Mokytojo padedami, vaikai aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius, aiškinasi, kam naudojamas vanduo, kodėl	Pažįstų gyvybę. Dalijasi patirtimi apie naminius gyvūnus ir augintinius, stebi gyvūnus aplinkoje, atpažįsta juos paveikslėliuose ir animacijoje pagal išvaizdą, balsus, judesius, gyvenamąją vietą. Jie svarsto, kaip gyvūnai prisitaiko prie aplinkos, kuo naudingi žmonėms ir ko jiems reikia, kad gerai jaustųsi. Stebėdami ir rūpindamiesi gyvūnais, vaikai ugdosi pagarbą gyvajai gamtai, džiaugiasi gyvūnų draugija ir mokosi atsakomybės. Gyvybė turi poreikių. Stebi paros ir metų ciklą, aiškinasi, kaip skirtingais metų laikais gyvena augalai ir gyvūnai. Jie tyrinėja mokyklos kiemo augalus: stebi ir fiksuoja vienmečių ir medžių ciklus, piešdami, fotografuodami, matuodami. Klausydamiesi pasakojimų,

jis toks svarbus ir reikalingas organizmams; Netikėti atradimai. Stebi, tyrinėja, atranda įvairių medžiagų skirtingas struktūras.	žiūrėdami vaizdo įrašus ir knygas, vaikai sužino, kurie gyvūnai žiemoja, kurie išskrenda, o kurie lieka aktyvūs. Netikėti atradimai. Žaisdami atranda fizikos reiškinius: jėgas (tamprumą, trintį), energiją (šilumos, elektros), paprastus mechanizmus (sūpuoklės, nuožulnioji plokštuma) ir magnetizmą. Vaikai spaudžia, tempia gumą ar kamuoliukus, stebėdami, kaip daiktai keičiasi ir grįžta į formą. Tyrinėja trintį, paleisdami mašinėlės skirtingomis dangomis, supranta, kaip energija išjudina žaislus, eksperimentuoja su magnetais, pastebi polių trauką ir stūmimą bei tai, kad magnetas veikia tik tam tikrus daiktus.
Skaičiavimas ir modeliavimas. Vertybinės nuostatos: siekia suprasti matematikos pasaulį. Esminiai gebėjimai: domisi skaičiais ir figūromis, kalba apie skaičius, suskaičiuoja aplinkoje esamus daiktus. Pastebi daiktų skirtumus, skirtingas formas, didžius.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus. Stebi ir dalyvauja situacijose, kur skaičiuojama — eilėraščiuose, žaidimuose, išvykose. Padedami mokytojo, jie supranta, kad vienas skaičius atitinka vieną daiktą, kad skaičiuojant žodžiai eina ta pačia tvarka, o paskutinis skaičius rodo visą kiekį. Vaikai natūraliai atpažįsta iki 5 daiktų kiekį net neskaičiuodami. Ką apie mus ir įvykius sako duomenys. Supratimą apie įvykių prigimtį ir objektų požymius vaikai įgyja palaipsniui. Iki 3 metų jie pradeda nuspėti įprastus įvykius (pvz.,	Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus. Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, naudodami daiktus, piešinius, pirštus, fizines ir skaitmenines priemones bei mokytojo palaikymą. Jie atpažįsta ir paaiškina kiekybinę informaciją iš vaizdų, skaičiuoja į priekį ir atgal iki 12, pradėdami nuo bet kurio skaičiaus iki 10, sujungia ir išskaido kiekius 5, vėliau 10–12 ribose. Skaičiavimą jie išreiškia žodžiais, gestais, piešiniais, žaidimais, kurdami istorijas ir vaidindami užduotis. Vaikai mokosi įvertinti, ar objektų kiekis pakankamas, per didelis ar per mažas, sprendžia paprastas skaičiavimo problemas kasdienėse situacijose ir pradeda vartoti matematiniam

įjungus jungiklį, žaislas juda) ir žaisdami su priežasties– pasekmės principais veikiančiais daiktais. Jie mokosi numatyti įvykius klijuodami dienotvarkės paveikslėlius ar atrinkdami ingredientus maistui ruošti.	samprotavimui būdingas frazes. Ką apie mus ir įvykius sako duomenys. Padedami suaugusiųjų, mokosi kelti klausimus, rinkti ir fiksuoti duomenis, dalyvauja paprastose apklausose bei diskusijose, kaip duomenis galima užrašyti ar pavaizduoti grafiškai. Jie stebi, kaip duomenys pateikiami diagramose ar schemose, ir mokosi juos suprasti bei interpretuoti. Vaikai pradeda suvokti, kad yra tiek nuspėjamų, tiek atsitiktinių įvykių, ir eksperimentuodami bei žaisdami (pvz., su kauliuku ar suktuku) supranta tikimybių principus, vartodami tokius žodžius kaip „galį įvykti“, „maža tikimybė“, „kažin ar įvyks“.
Matematiniai erdvės tyrinėjimai Vertybinės nuostatos: domisi viskuo kas vyksta aplinkui, stebi, bando, samprotauja. Esminiai gebėjimai: aktyviai tyrinėja save, aplinkinius.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Matavimai kasdienėje aplinkoje. Žaismingai tyrinėja daiktus, į kuriuos galima ką nors įpilti ar įdėti, ir pradeda suprasti sąvokas „pilnas“ ir „tuščias“. Iki 3 metų jie noriai lygina daiktų ilgį, plotį, aukštį, masę ir tūrį: sugretina daiktus, kilnoja juos, perpila vandenį tarp indų, spėja ir tikrina, kur telpa daugiau. Pastebėjimus išreiškia parodydami daiktus, o suaugusieji juos įvardija žodžiais „ilgas“, „trumpas“, „aukštas“, „žemas“. Eksperimentai su geometrinėmis figūromis. Tyrinėja daiktus ir objektus, suaugusiojo kalbinami vis geriau	Matavimai kasdienėje aplinkoje. Dalyvauja veiklose, kuriose mokosi lyginti daiktų ilgį, aukštį ar tūrį, kai jų negalima tiesiog sugretinti. Jie atranda būdus naudoti smulkesnius daiktus kaip matavimo priemonę arba trečią daiktą kaip tarpininką. Spręsdami problemas, vaikai vertina atstumus tarp savęs, objektų, siūlo sprendimus ir dalijasi pastebėjimais, kartu praturtindami žodyną sąvokomis: ilgesnis–trumpesnis, aukštesnis–žemesnis, storesnis–plonesnis, toliau–arčiau, lengvesnis–sunkesnis, talpesnis–mažiau talpus. Eksperimentai su geometrinėmis figūromis.

supranta sąvokas „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“. Jie atranda, kad figūras galima apversti, pasukti, pastumti, ir džiaugiasi atpažindami linijas, dvimačius ir trimačius pavidalus paveikslėliuose bei aplinkoje. Suaugusiojo palaikymas ir žodžiai padeda vaikams įvardyti vis daugiau formų ir ramiai tyrinėti. Kaip apibūdinti vietą ir padėtį. Reaguoja į objekto judėjimą ir suaugusiųjų žodžius, apibūdinančius judėjimą bei vietą. Dalyvaudami žaidimuose ir veiklose su krypties bei vietos nurodymais, jie mokosi vis tiksliau apibūdinti savo ir objektų padėtį aplinkoje. Žaisdami ir eksperimentuodami, vaikai gestais, žodžiais, piešiniais ar pagal instrukcijas nurodo kryptį (į kairę, dešinę, pirmyn, atgal) bei vietą (viduje, išorėje) ir seka kitų nurodymus. Jie taip pat noriai įsitraukia į sekų kopijavimo, pratęsimo ir atpažinimo veiklas, naudodami įvairius jutimus ir	Pastebi erdvinės informacijos įvairovę — formų, išdėstymo, atsikartojimo dėsningumus. Jie atpažįsta dvimačius (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį) ir trimačius (kubą, rutulį) objektus, lygina jų elementus, grupuoja, komponuoja ir kuria figūrų sekas. Eksperimentuodami su veidrodžiais, šviesos taškais ir figūromis, jie supranta, kad sudėtingesni objektai susideda iš paprastesnių. Pastebėjimus išreiškia piešdami ir lipdydami, vis labiau atkreipdami dėmesį į detales, dydžius ir išsidėstymą. Kaip apibūdinti vietą ir padėtį. Žaisdami ir eksperimentuodami mokosi gestais, kalba, piešiniais ar pagal instrukcijas nurodyti objekto kryptį (į kairę, dešinę, pirmyn, atgal) ir vietą (viduje, išorėje) bei sekti kitų nurodymus. Su mokytojo pagalba jie susipažįsta su sekų modeliais mokosi juos atpažinti, kopijuoti, pratęsti, papildyti ir kurti naujus. Sekų suvokimą ugdo piešdami, dëliodami objektus, dainuodami, judėdami, nagrinėdami raštus ir ornamentus. Dalindamiesi idėjomis su kitais, jie turtina matematinį žodyną ir lengviau susikalba siūlydami sprendimus.
Skaitmeninių technologijų pasaulis. Vertybinės nuostatos: siekia išmokti tinkamai naudotis skaitmeninėmis technologijomis. Esminiai gebėjimai: geba ir naudojami lengvai valdomais skaitmeniniais įrenginiais.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Skaitmeninis raštingumas. Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais	Skaitmeninis raštingumas. Ribojant ekrano laiką iki 0,5 valandos per dieną, vaikai naudoja jų amžiui tinkamas, ugdymą papildančias skaitmenines technologijas ir turinį — vaizdo įrašus, žaidimus, garsines

be ekranų. Veiksmų sekos ir problemų sprendimas. Žaisdami atlieka paprastas dviejų veiksmų sekas, pvz., paima kamuolį ir paduoda draugui, linguoja ir ploja, dėlioja kaladėles.	knygeles, ugdomasias programėles — žaisdami ir pažindami aplinką. Veiksmų sekos ir problemų sprendimas. Suvokia ir paprastai taiko veiksmų sekas (algoritmus) stebėdami, žaisdami ir įvardydami įvairius procesus bei jų žingsnius, eiliškumą ir taisykles. Jie mokosi skaidyti veiklą į dalis, paskirstyti vaidmenis ir veiksmus žaisdami, konstruodami bei dalyvaudami projektinėse veiklose.
Ugdymo(si) kontekstai. Vaikai ugdosi supratimą apie veiksmų sekas (algoritmus) ir mokosi jas taikyti stebėdami suaugusiuosius ir bendraamžius, žaisdami vaidmenų bei konstrukcinius žaidimus, atlikdami kasdienes užduotis, dalyvaudami projektinėse veiklose. Jie planuoja veiksmų eiliškumą, skaidydami veiklą į mažesnes dalis, susitardami dėl taisyklių ir paskirstydami komandoje vaidmenis bei užduotis. Mokytojo palaikomi, vaikai patys įvardija veiksmų žingsnius, kuria taisykles ir sprendžia užduotis etapais.	

Kūrybingas, pasitikintis, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, besirūpinantis savimi ir kitais, komunikabilus, lanksčiai mąstantis	
Kuriu ir išreiškiu	
Ugdymo turinys	
Žaidimo raiška. Vertybinės nuostatos: žaidžia vienas ir drauge su kitais. Esminiai gebėjimai: geba žaisti individualiai ir grupėje.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas. Spontaniškai judėdami pažįsta savo kūną, liesdami atranda jo dalis ir mėgaujasi prisilietimu. Suaugusiųjų žaidinami, jų	Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas. Žaisdamas su suaugusiais, vaikas kuria bendravimo „kalbą“, išgyvena bendrumo, artumo ir saugumo jausmą. Tokiuose

judesiai tampa tikslingesni ir pasikartojantys, o dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai vis dažniau kartoja sėkmingus judesius ir garsus, žaisdami ir siekdami socialinio atsako. Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas. Įvaldę savo kūno judesius, vaikai drąsiai tyrinėja aplinką, judėdami ir žaisdami su įvairiais daiktais. Pirmaisiais metais jų veikla dažniausiai yra suaugusiųjų veiksmų pamėgdžiojimas, padedantis užmegzti ir palaikyti socialinę ryšį su kitais. Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus vieni ar dviese, vaikai pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Jie prisiima vaidmenis ir atkūrę kasdienes situacijas stengiasi tiksliai atlikti savo vaidmens funkcijas. Žaidimas – kaip simbolių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis. Žaidimus su taisyklėmis vaikai pradeda žaisti su labiau įgudusių vaikų ar suaugusiųjų pagalba. Nuo paprastų dėlionių, mozaikų, gaudynių, slėpynių ar stalo žaidimų jie palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų. Muzikos raiška.	žaidimuose jis pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido bei balso išraiškingumą, mokosi inicijuoti ir palaikyti žaismingas socialines sąveikas. Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas. Žaisdami su tinkamai parinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūneliais, indeliais ir kt.), vaikai mokosi pasirinkti ar susikurti erdvę savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintys vaikai pradeda žaisti su mokytojo pagalba, kuris inicijuoja paprastą žaidimą, įtraukia daugiau vaikų ir palaipsniui perduoda iniciatyvą jiems patiems. Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas Pradėdami siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai mažai sąveikauja, o siužetai būna paprasti ir pasikartojantys. Žaidžiant nuolat, jų gebėjimai auga — jie buriasi į didesnes grupes, kuria sudėtingesnes erdves ir siužetus, įtraukia vaizduotę bei fantastinius elementus. Žaidimas – kaip simbolių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis. Įgudę žaisti žaidimus su taisyklėmis, vaikai noriai žaidžia mokytojo siūlomus ugdomouosius žaidimus ir patys pradeda juos kurti. Kurdamiesi savo žaidimus ir žaisdami su draugais ar mokytoju, jie sutelkia gebėjimus, atskleidžia pomėgius ir stiprybes.
--	--

Vertybinių nuostatų: jaučia muzikos grožį.	
Esminiai gebėjimai: tyrinėja meną, išreiškia emocijas kuriuos sukelia meno kuriniai.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Ankstyvasis muzikinis ugdymas(is). Kiekvienas vaikas individualiai pereina parengiamojo muzikinio mąstymo etapus — intuityviai domisi garsais, aplinka ir ieško ryšio tarp jų bei savo muzikinio čiaušėjimo. Muzikos kalbos elementai. Nuo gimimo vaikai intuityviai mąsto ritminiais ir melodiniais dariniais, o turtinančioje aplinkoje vis geriau juos suvokia, atskiria ir įvardija muzikos sąvokas („aukštai–žemai“, „garsiai–tyliai“, „linksmas–liūdnas“), taip ruošdamiesi mėgautis muzika ir ją atlikti. Garsų pasaulio tyrinėjimas ir išbandymas balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais. Muzikuodami kūno perkusija ir instrumentais, vaikai lavina motoriką ir raumenų kontrolę, groja pulsu bei kartoja ritmus. Grodami su kitais, jie mokosi derinti savo indėlį ir klausytis. Ilgainiui jų improvizacijos tampa labiau struktūruotos, pereina į komponavimą, apjungiantį įvairius muzikos elementus ir išreiškiantį emocijas. Muzikos klausymo kultūra. Reaguoja į muziką rodydamas įvairius gestus, judesius.	Ankstyvasis muzikinis ugdymas(is). Mėgdžiodami aplinkos garsus, vaikai sutelkia dėmesį, atkartoja ritmus ir tonus, suvokia dainavimo, kvėpavimo bei judesio sąsajas. Perpratę muzikos kalbą, jie ištraukia į dainavimą, skandavimą, derina judesius, renkasi, kas jiems patinka, ir vertina muziką. Tinkamai sukurtoje muzikinėje aplinkoje vaikai ir suaugusieji vieni kitus mėgdžioja, o žaisdami muzikinius žaidimus jie labiau susitelkia ir išlaiko dėmesį muzikai. Muzikos kalbos elementai. Vaikų dainuojamasis balsas ilgainiui išsivysto iš jų čiaušėjimo, cypavimo, krykštavimo ir kitų garsų. Klausydamiesi aplinkos dermių, ritmų ir dainavimo be teksto, jie plečia muzikinį žodyną ir labiau susitelkia į muziką. Mokytojo skatinami, vaikai ne tik atkartoja dainas, bet ir kuria spontanišką savitą dainavimą („arioso“). Garsų pasaulio tyrinėjimas ir išbandymas balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais. Vaikai klausosi muzikos aktyviai dalyvaudami — piešdami, judėdami, pritardami instrumentais ar kūno perkusija. Jie susipažįsta su įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzika, ugdomi estetikos pojūtį ir muzikinius pasirinkimus. Muzika padeda atsipalaiduoti, nusiraminti ar suaktyvėti, o klausydamiesi gyvos ir įrašytos muzikos vaikai mokosi tinkamo elgesio klausymo

	situacijose. Muzikos klausymo kultūra. Vaikai klausosi muzikos mokytojui taikant įvairius aktyvaus dalyvavimo metodus: piešdami, judėdami su priemonėmis ir be jų, pritardami instrumentais ar kūno perkusija. Vaikai klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Muzika taip pat pasitelkiama atsipalaidavimui, aktyvinimui, nusiramimui ir kitokioms nuotaikoms reguliuoti. Vaikai klausosi muzikos įrašų ir gyvos muzikos tiek mokykloje, tiek už jos ribų, susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis.
Šokio raiška. Vertybinių nuostatų: domisi menų kalbomis. Esminiai gebėjimai: pagal savo galimybes tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, mintis.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Judesio tyrinėjimas. Judėjimas prasideda dar prieš pirmuosius žodžius. Iki trejų metų vaikai juda pagal individualų tempą, ritmą ir stilių — natūraliai, džiaugsmingai, spontaniškai. Judesiu jie išreiškia mintis ir emocijas bei pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.	Judesio tyrinėjimas. Vaikai mėgaujasi judesiu, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, pažįsta judesių įvairovę bei jų derinius. Padedami mokytojų, jie susieja spontaniškus judesius su šokio elementais.

Šokio kultūra. Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, judesiais, medžiagomis ir siužetais, kurdami idėjas tolesnei kūrybai. Mokydamiesi šokių, jie supranta kompoziciją — žingsnius, sekas, stilių, erdvę, stebi kitus, derina šokį su kitais menais ir kalba, apibūdina jo tempą ir nuotaiką. Judesio elementai. Pirmaisiais metais pradėję šliaužti, ropoti ir vaikščioti, vaikai ima suvokti erdvę — kryptį, judėjimo kelią, asmeninę erdvę ir santykius su kitais. Judėdami palankioje erdvėje, jie pradeda jausti laiką: supranta trukmę, tempą, ritmą ir instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.	Šokio kultūra. Kūrybiniuose šokio žaidimuose ir projektuose 3–6 metų vaikai mokosi etiketo ir scenos kultūros, susipažįsta su įvairiomis kultūromis bei atranda skirtingus šokimo būdus — vienam, poroje, ratelyje. Judesio elementai. Išlaisvina kūno koordinaciją ir plastiškumą, mokosi judėti vingiuotomis linijomis, koordinuoti kūną, valdyti energiją bei įtampą. Jie lavina pusiausvyrą, lankstumą, kvėpavimą, atpažįsta ir įvardija pagrindinius judesius (šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, žingsneliai). Spontaniški judesiai palaipsniui virsta sąmoninga judesių seka — šokiu.
Dailės raiška. Vertybinės nuostatos: domisi menų kalbomis. Esminiai gebėjimai: pagal savo galimybes tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, mintis.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.
Vizualaus pasaulio tyrinėjimas. Vaiko vizualaus pasaulio pažinimas prasideda nuo kasdienės namų ir mokyklos aplinkos stebėjimo. Jis tyrinėja objektus, patraukiančius dėmesį forma, spalva, dydžiu, kontūrais, šviesa ar šešėliais, ir stebi mokytojo reakcijas į aplinką. Analizuodamas, lygindamas, vaikas ima suprasti aplinkos vizualines savybes. Vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas.	Vizualaus pasaulio tyrinėjimas. Vaikų jautrumas vizualiam pasauliui auga estetiškoje aplinkoje, kur jie gali stebėti, liesti daiktus, matyti juos iš įvairių perspektyvų. Vidaus ir lauko erdvėse, kupinose meno kūrinių, gamtos medžiagų ir objektų, vaikai kaupia vizualinius įspūdžius, žaidžia, keičia jų spalvą, formą, apšvietimą ir tyrinėja jų savybes.

Spontaniškai tyrinėja vizualinės raiškos priemones — liečia, brauko, teploja, pastebi pėdsakus, spalvas, linijas, dėmes, faktūras. Jie supranta rankos judesių ir piešimo priemonės ryšį, tyrinėja savo keverzones ir bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji juos drąsina. Nevaržoma veikla savo tempu skatina kūrybiškumą, o tobulėjant motorikai vaikai vis labiau kontroliuoja judesius ir kuria įvairesnes linijas bei formas. Grafinė ir spalvinė raiška. 3–6 metų vaikai piešdami įvairiomis priemonėmis ir technikomis lavina grafinę bei spalvinę raišką, kuri nėra orientuota į realistinį atvaizdavimą, bet siejama su pasaulio pažinimu. Jie eksperimentuoja su skirtingomis grafikos technikomis (monotipija, lino raižinys, koliažas, mišrios technikos) ir piešimo įrankiais. Erdvinė raiška. Žaisdami su įvairių formų objektais realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir jo raiškos galimybes. Jų erdvinė raiška lavėja spontaniškai žaidžiant su tam skirtomis priemonėmis ir medžiagomis.	Vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas. Spontaniškų vaizdų pereina prie tikslingo piešimo, tyrinėdami grafines ir spalvines priemones. Įsitraukdami į mokytojo inicijuotą veiklą ir išbandydami įvairias medžiagas bei įrankius, jie lavina savo grafinę ir spalvinę raišką. Grafinė ir spalvinė raiška. Vaikų kūrybiškumas plečiasi, kai jie stebi, aptaria ir grožisi savo, kitų vaikų bei menininkų darbais. Jie džiaugsmingai tyrinėja spalvų ir linijų galimybes, eksperimentuoja su dažais, maišo juos, kuria dėmes ir linijas. Mokytojo palaikomi, vaikai įgyvendina savo idėjas, pasirenka priemones ir technikas, siekia savitai ir kruopščiai užbaigti kūrinius. Erdvinė raiška. Kuria ir komponuoja dvimačius bei trimačius objektus iš įvairių medžiagų — lipdo, konstruoja, naudoja tiek įprastas, tiek netikėtas priemones: kaladėles, gamtos medžiagas, buities daiktus, antrines žaliavas, 3D pieštukus. Įgudę jie atkuria sudėtingesnes formas ir džiaugiasi kūryba. Ikimokykliniame ugdyme jų spalvinė, grafinė ir erdvinė raiška yra vientisa ir integrali.
Teatro raiška. Vertybinės nuostatos: domisi menų kalbomis. Esminiai gebėjimai: pagal savo galimybes tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, mintis.	
Ugdymo(si) gairės	
1 - 3 m.	3 – 6 m.

Vaidybos tyrinėjimas. Vaikai pažįsta teatro meną mokykloje ir už jos ribų, stebėdami ir dalyvaudami įvairiuose spektakliuose — šokio, lėlių, dramos, operos. Jie skatinami reflektuoti patirtis ir kartu su suaugusiais dalyvauja improvizuotuose renginiuose, šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis. Improvizacinio pobūdžio vaidybos raiška. Vaikų literatūra, įvairios teatro meno (lėlių, šokio, cirko ir kt.) formos yra įvairiapusiškai panaudojamos veikloje. Mokytojas palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raišką pastebėdamas, įsitraukdamas ir pats ją modeliuodamas Teatro meno raiška. Teikia pirmenybę tam tikrai kūrybinei veiklai, ilgiau įsitraukdamas į tai, ką mėgsta. Įsitraukia į jam įdomų kūrybos procesą.	Vaidybos tyrinėjimas. Žaidimai artimi kūrybinei dramai, kupini vaidybos elementų. Vaikai, atlikdami simbolinius vaidmenis, išreiškia save kūno judesiais, mimika, intonacijomis, giliai išgyvena situacijas ir mokosi kūrybiškai bei aiškiai perteikti savo patirtis kitiems. Improvizacinio pobūdžio vaidybos raiška. Improvizuodami kartu su bendraamžiais ir suaugusiais, vaikai tyrinėja temas, kylančias iš jų patirties, vaizduotės ar meno kūrinių. Veikloje įvairiai naudojami literatūros, teatro, šokio, cirko elementai. Mokytojas palaiko kūrybiškumą, įsitraukia ir modeliuoja vaiko raišką. Teatro meno raiška. Pasakoja apie savo vaidintas roles. Pasakoja apie savo nupieštą piešinį ir kitus kūrinius. Supranta kūrybos svarbą ir reikalingumą.
Ugdymo(si) kontekstai. Vaikų vaidybiniai gebėjimai ugdomi kuriant kūrybišką, įtraukia ir turtingą aplinką, kurioje jie gali improvizuoti, tyrinėti temas, kylančias iš jų patirties, vaizduotės ar meno kūrinių. Mokytojas inicijuoja ir palaiko menamus, improvizacinius žaidimus, pats įsitraukia, modeliuoja, skatina kūrybinę raišką, pastebi vaikų idėjas ir jas vertina. Veiklos vyksta tiek individualiai, tiek grupėje, pasitelkiant literatūros, teatro, šokio, cirko, dailės elementus. Vaikai patiria teatro meną stebėdami bei dalyvaudami spektakliuose (šokio, lėlių, dramos, operos) mokykloje ir už jos ribų, improvizuoja per tradicines šventes, pasakų vaidinimus su lėlėmis ar kitais rekvizitais. Jie reflektuoja patirtis, dalijasi įspūdžiais, kuria pasitelkdam kūno judesius, mimiką, intonaciją, įsitraukia į bendras kūrybines patirtis su bendraamžiais ir suaugusiais, mokosi aiškiai, autentiškai ir kūrybiškai išreikšti savo išgyvenimus kitiems.	

V. VAIKO UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Pripažįstama, kad kiekvienas vaikas yra unikalus ir ugdosi skirtingu tempu. Nustatant vaiko pasiekimus ir pažangą, atsižvelgiama į visų ugdymo proceso dalyvių – mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, tėvų, globėjų - pastebėjimus.

Siekdami kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymo(si) pažangą, mokytojai taiko įvairius kokybinius stebėsenos metodus, tokius kaip: sistemingas vaiko elgesio, sąveikos su kitais ir veiklos stebėjimas; pokalbiai su vaiku apie jo darbus, mintis ir jausmus; vaiko darbų rinkiniai, atspindintys jo pažangą; pokalbiai su tėvais. Vaikų pažangos stebėseną ir fiksavimą padeda derinti vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, švietimo pagalbos specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą.

Vaiko pasiekimai fiksuojami trumpais komentarais, nurodant pasiekimų sritį ir rezultatą (pasiekimų žingsnelį). Be formalių vertinimo metodų, kasdienėje ugdymo praktikoje plačiai taikomi ir neformalūs vaikų stebėsenos būdai. Mokytojai nuolat stebi vaikų įsitraukimą į veiklas, emocinę savijautą, bendravimo gebėjimus bei kūrybiškumą natūraliuose veiklos kontekstuose. Vaikų pasiekimai fiksuojami nuotraukomis, vaizdo įrašais, o reikšmingos ugdymo(si) akimirkos, pavyzdžiai bei komentarai kaupiami vaikų individualiuose segtuvuose. Šie duomenys padeda išryškinti vaiko raidos dinamiką ir pažangą, priimti tikslingus pedagoginius sprendimus ir palaikyti konstruktyvų dialogą su tėvais. Mokytojai nuolat teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Vaikų pasiekimai ir pažanga numatytais laiko tarpais ir pagal poreikį aptariami su vaiko tėvais (globėjais). Apibendrinti vaikų pasiekimų rezultatai su tėvais ar globėjais aptariami individualiai du kartus per metus – mokslo metų pradžioje ir pabaigoje. Pedagogų tarybos posėdžiuose pristatomi vaikų pasiekimai, pateikiamos išvados apie stipriąsias ir tobulintinas sritis, aptariami vaiko ugdymo(si) poreikiai. Taip užtikrinama kryptinga ir nuosekli vaiko pažangos stebėseną visos įstaigos lygmeniu.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina dėmė tarp ikimokykliniame laikotarpyje plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokykliniame laikotarpyje ugdomų kompetencijų: suderintos pasiekimų sritis, jų turinys ir nuoseklus augimas.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Baranauskienė, R., 20219. Edukacinių aplinkų kūrimas ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Prieiga per internetą: <https://www.vdu.lt/cris/entities/etd/49e74ede-ea16-4784-abb7-8b607d694cd4>
http://ukvm.lt/bylos/el_biblioteka/Ikimokyklinio_ugdymo_padejejas/Vadovas_pedagogui.Zaisme_ir_atradimai.pdf
2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wpcontent/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf>
3. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/02/IPUMokyklu-veiklos-kokybes-isivertinimometodika.pdf>
4. Ikimokyklinio ugdymo programos gaires. 2023 m. rugsėjo 4 d. Nr. V-1142. Prieiga per internetą: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r>
5. Inovatyvus ugdymas. EDU Vilnius. Prieiga per internetą: <https://www.eduvilnius.lt/inovatyvus-ugdymas/#skaitymo-skatinimas>
6. Kulikauskienė, R., 2010. Šiuolaikinės pamokos vadyba: kai kurie metodiniai aspektai. Nr. 3 (6) ISSN 2029-1922. Prieiga per internetą: <https://oaji.net/articles/2014/513-1394116474.pdf>
7. Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Nacionalinė Švietimo agentūra, 2021. Patirčių erdvės. Rekomendacijos priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Vilnius.
8. Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Nacionalinė Švietimo agentūra, 2021. Žaismė ir atradimai.

Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogams. Vilnius.

9. Monkevičienė, O., 2021. Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui. Vadovas pedagogui.
10. Sabaliauskienė, R., 2019. Užsienio šalių patirtis vykdant ankstyvojo ugdymo mokyklų veiklos vertinimą. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/07/R-Sabaliauskienes-pranesimas.pdf>
11. „Sveikas maistas – sveikas vaikas“. <https://pienasvaisiai.lt/>
12. Peter K. Smith., 2009. Children and Play. https://www.researchgate.net/publication/285951860_Children_and_Play
13. NAEYC (2022). *The Power of Playful Learning in the Early Childhood Setting*. National Association for the Education of Young Children. <https://www.naeyc.org/resources/pubs/yc/summer2022/power-playful-learning>
14. Tudge, J. R. H., Mokrova, I., Hatfield, B. E., & Karnik, R. B. (2009). Uses and misuses of Bronfenbrenner's bioecological theory of human development. *Journal of Family Theory & Review*, 1(4), 198–210. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2009.00026.x>
15. Epstein, J. L. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Boulder, CO: Westview Press. <https://www.routledge.com/School-Family-and-Community-Partnerships-Preparing-Educators-and-Improving/Epstein/p/book/9780813344478>

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO IŠVADOS

STIPRIEJI VEIKLOS ASPEKTAI:

- Vaikai jaučiasi saugūs, laukiami, grupėse vyrauja palankus emocinis klimatas, mokytojai atsižvelgia į kiekvieno vaiko individualumą (1.1.1; 1.2.2; 1.4.3).
- Mokytojų taikomos ugdymo strategijos orientuotos į vaiko aktyvumą, smalsumą ir kūrybiškumą. Taikomas patirtinis ugdymas, remiamas vaikų iniciatyva (2.1.1; 2.2.1; 2.3.1).
- Grupėse stebima prasminga žaidybinė veikla, integruojamos skirtingos ugdymo sritys (2.3.3; 2.3.4).
- Fizinė ugdymo aplinka pritaikyta vaikų poreikiams – grupės įrengtos pagal amžių, estetiškos, yra lauko ir vidaus erdvės aktyviai veiklai (3.1.2).
- Mokytojai planuoja ugdymą remdamiesi vaikų stebėjimu, įtraukdami vaikus į planavimą, atsižvelgdami į jų interesus (5.2.1; 5.2.4).
- Vaikų pasiekimai sistemingai stebimi ir fiksuojami, remiamasi individualia pažanga (5.1.1).
- Sukurtas bendradarbiavimu ir pasitikėjimu grįstas ryšys su vaikų šeimomis, tėvai įtraukiami į ugdymo procesą, rengiamos bendros veiklos (6.1.1; 6.1.3).

- Mokykloje veikia bendradarbiaujanti komanda, mokytojai dalijasi patirtimi, dalyvauja profesinio tobulėjimo veiklose (7.2.2; 7.1.3).

TOBULINTINI VEIKLOS ASPEKTAI:

- Tobulinti ugdymo planų individualizavimą, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius ir galias (5.2.5).
- Nuosekliai ir sistemingai pildyti vaikų pasiekimų apibendrinimo analizės sistemą visose grupėse (5.1.3).
- Skatinti vaikų savarankiškumo ugdymą, suteikiant daugiau galimybių rinktis veiklas ir planuoti dienotvarkę (2.1.2).
- Plėtoti bendruomenės įsitraukimo formas – skatinti tėvų iniciatyvas (6.1.5).
- Stiprinti mokytojų lyderystę, skatinti iniciatyvą kuriant ugdymo turinį ir bendradarbiavimą (7.3.1).

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „DRUGELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-07-24 Nr. A15-1488/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-07-24 15:46:15 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-07-24 15:46:27 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-07-24 16:32:45)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-07-24 16:32:45 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“